

De kansen voor de identiteit van West Papoea

Het is vandaag 1 juli, de dag dat de Papoea's hun eenzijdige onafhankelijkheid uitriepen, nu 51 jaar geleden op 1 juli 1971. Over zes weken is er een volgende mijlpaal in de geschiedenis van West Papoea, dan is het namelijk zestig jaar geleden dat de New York overeenkomst werd getekend. Deze overeenkomst plaatste het gezag over West-Papoea in handen van een interim-bestuur van de Verenigde Naties, waarvan de uitvoering echter in handen kwam van Indonesië die daarmee de meester over het lot van West Papoea en de Papoeas's werd. Dit akkoord werd op 15 augustus 1962 onder grote druk van vooral de Amerikanen, getekend, tijdens het hoogtepunt van de Koude Oorlog. De Amerikanen probeerden Indonesië binnen hun invloedssfeer te krijgen en de invloed van de Sovjet-Unie in te perken. Hiertoe werd het recht op de zelfbeschikking van de Papoea's opzijgeschoven en vervangen door het recht van de sterkste.

Op 1 mei 1963 annexeerde Indonesië West Papua. Als onderdeel van de New York overeenkomst moest de bevolking van West-Papoea echter de kans krijgen om in een referendum hun toekomst te bepalen. Dit referendum werd in 1969 gehouden onder de titel 'Daad van vrije keuze', (Act of Free Choice) maar was verre van vrij, want alleen een selecte groep Papoea's, benoemd door de Indonesische regering mocht over het lot van de Papoea's beslissen. De uitkomst was dan ook voorspelbaar en West-Papoea bleef onderdeel van Indonesië. Veel Papoea's waren het vanzelfsprekend niet eens met deze opgelegde uitkomst en een rebelligroepering riep op 1 juli 1971 de onafhankelijkheid van West Papoea uit. De strijd om erkenning en zelfbeschikking gaat tot op de dag van vandaag door.

De geschiedenis van West Papoea is grotendeels door de verschillende koloniale machten geschreven, eerst door Nederland, toen door de Amerikanen en vervolgens door Indonesië. Ik wil vooral kijken naar waar de Papoea's nu staan en welke toekomstperspectieven er zijn.

West Papoea heeft behalve een unieke cultuur ook een indrukwekkende natuur met tropisch regenwoud, hoge bergplateaus en uitgestrekte stranden en koraalriffen. Deze natuur staat onder zware druk als gevolg van de winning van goud, koper, nikkel en andere kostbare metalen. De natuurlijke rijkdommen van het gebied zijn voor velen helaas eerder een vloek dan een zegen. Zo creëert de delfstoffenwinning een economische uitbuitingsstructuur die vooral ten goede komt van grote internationale ondernemingen en lijdt de natuur onder de vervuiling en verwoesting. De toekomst van West Papoea is verbonden met die van de Papoea's en van de natuur. Het is daarom van groot belang om ervoor te zorgen dat de natuurlijke leefomgeving zoveel mogelijk wordt beschermd en dat de economische structuren onder controle komen en in het belang zijn van de Papoea's in West Papoea.

Indonesië heeft grote ambities en wil een belangrijke rol in de wereld gaan spelen. Het is natuurlijk ook één van de grootste landen met een bevolkingsomvang die slechts door de VS, India en China wordt overschaduwd. Een groot land met nog grotere ambities kan echter niet groots worden als het geen rekenschap aflegt over zijn daden in het verleden. Het onrecht dat de Papoea's is aangedaan is een smet op het blazoen van Indonesië. Het is een vlek die door de tegenstanders van Indonesië op het wereldtoneel zal worden vergroot, benadrukt en gebruikt. Leugenachtigheid zorgt er immers altijd voor dat de gewenste grootsheid buiten bereik zal blijven. Het is daarom ook een uitdaging voor Indonesië, net als voor de Papoea's, om een rechtvaardige oplossing te vinden voor de situatie van West Papoea.

Hoe zal de toekomstige identiteit van het westelijke deel van het eiland van Nieuw Guinea eruit zien? Zal het nog West Papoea zijn? En wat betekent West Papoea eigenlijk, nu en in de toekomst? Deze toekomstige identiteit heeft wortels in het verleden, maar welk verleden? Is dat het verleden dat Indonesië promoot of het verleden dat de Papoea's die achter de onafhankelijkheidsverklaring staan uitdragen? Wie zal er nu en in de toekomst beslissen over deze identiteit? Deze vragen verdienen een antwoord. Ze verdienen vooral een dialoog. Een dialoog tussen onafhankelijke, gelijkwaardige partijen die streven naar een nieuwe werkelijkheid voor West Papoea. Een botsing van woorden, ideeën en visies die niet leidt tot een ongeluk, maar tot de vorming van een unieke zienswijze die een oplossing biedt voor de problematiek van West Papoea. Deze politieke dialoog zal in belangrijke mate de toekomstige identiteit van West Papoea bepalen en ik heb er het volste vertrouwen in dat de Papoealeiders in West Papoea en daarbuiten dankzij deze dialoog dichter bij elkaar zullen komen en daarbij de belangen van de Papoea's maximaal kunnen vertegenwoordigen.

De identiteit van West Papoea staat ook onder druk als gevolg van migratie. Deze migratie naar West Papoea is decennialang een onderdeel geweest van Indonesisch regeringsbeleid om inwoners van dichtbevolkte naar dunnerbevolkte eilanden te verplaatsen. Dit transmigratiebeleid heeft ervoor gezorgd dat de inheemse Papoeabevolking in veel gebieden een minderheid is geworden en daardoor aanloopt tegen de vele problemen waar minderheden overal ter wereld mee worden geconfronteerd. Naast de strijd voor zelfbeschikking is de strijd tegen discriminatie van de Papoeabevolking een urgente en belangrijke strijd die gevoerd wordt door enkelen, maar gesteund wordt door velen. De antidiscriminatiecampagnes van internationale mensenrechtenorganisaties zijn van groot belang om de rechten van de Papoea's te beschermen. Vervolgens is het ook aan de Papoea's zelf om de eigen identiteit, ondanks de grote druk en de minderheidsstatus in vele gebieden, te beschermen, te onderhouden en te bevorderen. Migratie is namelijk van alle tijden en enkel de bevolkingsgroepen die in staat bleken om hun eenheid te behouden en hun identiteit te beschermen en te bevorderen, overleefden. Ik heb er het volste vertrouwen in dat de Papoea's bij deze overlevers zullen horen.

Op 1 juli 1971, 51 jaar geleden, riep een rebellengroepering de onafhankelijkheid van West Papoea uit en werd de Morgenstervlag als het symbool van West-Papoea en de Papoea's gehesen. Vele strijders hebben sindsdien de vlag gehesen, terwijl ze hem ook in hun hart dragen. We zijn echter niet allemaal politici, maar wel allemaal rebellen. Niet met vuurwapens, maar met andere legitieme middelen. Ik wil daar enkele voorbeelden van geven. Een inspirerend voorbeeld is de culturele zang-en-dansgroep die stad en land afreist om de Papoea-cultuur levend te houden en deze op een positieve wijze aan anderen laat zien. De optredens van de zang-en-dansgroep van de West Papoea Vereniging, die sinds 1996 optreedt, zijn een inspiratiebron die de cultuur van de Papoea's levend houdt.

Een ander voorbeeld is het nationale voetbalelftal van West-Papoea. In 2017 is de Football Association West Papua opgericht om West Papoea op het internationale voetbaltoneel te vertegenwoordigen. Deze vereniging is lid van CONIFA, waarin nationale voetbalbonden van niet bij de FIFA aangesloten landen, zijn verenigd. Sinds juni 2017 heeft het West-Papoea voetbalelftal tegen een reeks niet-erkende landen zoals Koerdistan, Tamil Eelam, Katanga en Oost-Turkestan gespeeld. Bij zulke internationale voetbalwedstrijden wordt de vlag gehesen en wordt het volkslied gezongen door de rebellen van nu, wat een nieuwe impuls geeft aan de dromen van het Papoea-volk. Ik kijk uit naar de presentatie van het nieuwe tenue van het voetbalteam die de spelers op het veld zal laten schitteren en een inspiratie vormt voor de toeschouwers en supporters.

Verder kijk ik uit naar de vele activiteiten die in de planning staan voor het komende jaar. De politieke dialoog, de mensenrechtencampagne, de bescherming van de natuur en de natuurlijke rijkdommen, de culturele activiteiten en tenslotte de internationale sportactiviteiten. Deze volle agenda geeft aan dat de identiteit van West Papoea springlevend is waar we gezamenlijk met goede moed aan werken.

Dank voor de aandacht en ik wens iedereen een goede middag.

Jeroen Zandberg
1 juli 2022